PROOEMIUM

Quod Tridentino [1] et Vaticano [2] Conciliis in votis fuit, idem optatissimum est omnibus, quicumque doctrinae christianae pervulgandae student, ut catechismus edatur qui in Ecclesia universali adhiberi possit, ideo nempe « ut quem« admodum unus est Dominus, una fides, ita « etiam una sit tradendae fidei, ad omniaque pie« tatis officia populum christianum erudiendi com« munis regula atque praescriptio ». [3] Recentioribus autem temporibus, aucta emigrandi opportunitate et commoditate, necessitas huius catechismi gravior evasit. Hisce nos optatis satisfacere, pro tenui facultate nostra, conati sumus, compositis catechismis, qui nunc typis exscripti emittuntur.

Romani quidem Pontifices, cum doctrinae christianae cognitionem in Ecclesia universali summo studio promoverent, votis obsecundantes Patrum

---

[1] *Sess. XXV, De reform., Decretum de indice librorum, catechismo, etc.*

[2] Cf. in *Appendice I:* « Schema Constitutionis de parvo ca« techismo, iuxta emendationes a Congregatione generali [Concilii « Vaticani] admissas reformatum ».

[3] Catechismus ad parochos, *Praefat., n. 8.*

Tridentinorum, catechismum conscribendum curaverunt, conscriptumque et probatum edi iusserunt sub titulo: *Catechismus ex decreto SS. Concilii Tridentini ad parochos*, et etiam brevius: *Catechismus romanus;* eo consilio ut parochis epitomen quamdam ad christianam doctrinam rite tradendam suppeditarent. Catechismus profecto ille maximae est in re catechetica utilitatis;[1] verum, ut ipse eius titulus indicat, pro parochis praecipue est et pro catechistis ad fideles instituendos, et ideo non directe pro simplicibus fidelibus, nec de omnibus catechismi partibus pertractat. Item catechismum, quem S. Card. Bellarminus, theologica scientia summus, puerorum in gratiam composuerat, laudibus multis extulerunt Romani Pontifices; sanctaeque memoriae Pontifex Pius X, plures catechismos, alium ad aliam adolescentium aetatem accommodatum, probavit et praescripsit, praesertim pro dioecesibus provinciae

---

[1] In *Const.* In dominico agro, *14 iunii 1761*, Clemens XIII docet hunc catechismum fuisse « non mediocri labore et studio « compositum, omnium consensione probatum et summis laudi« bus exceptum », et Romanos Pontifices illuc eam doctrinam contulisse, « quae communis est in Ecclesia et procul abest ab « omni periculo erroris ». Et Pius XI, *Epist.* Unigenitus Dei Filius, *19 martii 1924:* « in quo [Catechismo romano] nescias « utrum magis mirere, copiamne sanae doctrinae, an latini ser« monis elegantiam ». Catechismus pertractat de *Symbolo*, de *Sacramentis*, de *Decalogo*, de *Oratione*.

romanae; complures quoque Episcopi, et in Italia et extra Italiam, suam quisque dioecesim proprio catechismo instructam voluerunt. In nostris catechismis componendis nullus catechismorum, quos memoravimus, neglectus fuit; imo ex eis quidquid visum sit opportunum, in ipsos conversum est.

Porro tres sunt personarum classes, quae catechistica institutione, ad uniuscuiusque aetatem et captum accommodata, indigent: *puerculi* qui primum ad sanctam communionem admittendi sunt:[1] *pueri* qui in catechismi studium, prouti tenentur, incumbunt; *homines adulti* qui pleniorem doctrinae catholicae cognitionem habere exoptant: hinc triplex catechismus. Ii tres catechismi hoc unico volumine continentur in commodum catechistarum; sed postea in usum eorum quibus singuli destinantur, separari poterunt et debebunt, omissis tamen in primo catechismo notis, quae pro catechistis sunt.

---

[1] Qui provectioris sunt aetatis, christianae doctrinae penitus ignari, qui sancta Ecclesiae Sacramenta percipere cupiunt, ne prima eorumdem Communio nimis retardetur, prius addiscant primum catechismum et ita ad primam Communionem admittantur, deinde alterum puerorum catechismum; constitutis vero in periculo mortis qui, doctrinam christianam ignorantes, Ecclesiae Sacramentis refici velint, consulitur in *Appendice III.*

Si agatur de parvulis qui ad SSmam Eucharistiam primum admittendi sunt, Pius Pp. X Decreto *Quam singulari*, per S. Congr. de disciplina Sacramentorum, die 8 aug. 1910, edito (*Append. II*), praecepit qua aetate lex sacramentalis Confessionis et Communionis incipiat urgere, et quatenus doctrina christiana necesse sit sufficiatque eos esse instructos, ut ad mensam Eucharisticam admitti possint et debeant (cf. infra tertium catechismum pro adultis, *q. 262, 264*); sed saepe evenit ut ad primam sanctam Communionem sint admittendi, qui provectioris sunt aetatis. Pro iis omnibus nos breve catechismi schema proponimus. [1] Ordinarius pro sua prudentia et ipse catechista, de Ordinarii aut parochi consilio, alia pauca adicere poterit, dummodo ne prima Communio diu protrahatur neve eorum mens nimium gravetur, si de puerulis

---

[1] Hunc catechismum desumpsimus, paucis pro re nostra immutatis, ex opusculo: *Il Decreto* QUAM SINGULARI, *pubblicato di ordine del Sommo Pontefice Pio Pp. X dalla S. Congregazione dei Sacramenti, il dì 8 agosto 1910*, quod edidit R. P. D. Dominicus Iorio, a secretis eiusdem S. Congregationis. In hoc parvo catechismo componendo, auctor prae oculis habuit opusculum: *Sulla età della prima Comunione dei fanciulli.* — *Breve commento del Decreto* QUAM SINGULARI, quod publicavit Cardinalis Gennari, qui in ipso Decreto conficiendo praecipuas partes habuit, quique proinde eiusdem Decreti mentem probe noverat.

agatur. Neque necesse est ut verba, quibus quaestionibus respondetur, memoria teneantur dummodo sensus eorumdem verborum percipiatur;[1] catechista autem doctrinas in quaestionibus traditas, quae aliquam explicationem merentur, explicet brevi et facili sermone, exemplis et figuris etiam usus, si id opportunum videatur. Priusquam vero ad mensam Eucharisticam primum quis admittatur, se studium catechismi prosecuturum esse parocho promittat, parentibus, si de pueris agatur, vel iis qui parentum vices gerunt, eius promissionem confirmantibus.[2]

Qui primam Communionem peregit, Eucharisticam mensam non quidem deserens, sed pro confessarii iudicio frequentans[3] « debebit inte-

---

[1] Card. Gennari, *l. c.*

[2] Parochus, de Ordinarii sui consilio, primam sacram Synaxim, ad tempus quantum quidem fieri potest brevissimum, differre potest, ni fallimur, si haec duo simul certa sint: 1° puerum post primam Communionem non esse catechismum frequentaturum; 2° prima Communione dilata, puerum catechismum frequentaturum esse ad primam usque Communionem. Brevis enim huiusmodi dilatio minus est malum, quam manca et imperfecta catechismi cognitio; et, donec de contraria eius mente non constet, censendum est Ecclesiam minus malum in pueri utilitatem permittere.

[3] Decretum *Quam singulari* haec habet: « V. Semel aut plu« ries in anno curent parochi indicere atque habere Communio« nem generalem puerorum, ad eamque non modo novensiles « admittere, sed etiam alios qui parentum confessariique con-

« grum catechismum pro modo suae intelligentiae « gradatim addiscere », ut S. Congr., *l. c.*, *n. II* statuit, et haec obligatio, quae pueros gravat, recidit quoque et praecipue in eos qui eorum curam habere debent (cf. infra tertium catechismum pro adultis, *q. 263*). Per *integrum* autem *catechismum* ne intelligas catechismum nostro similem pro adultis vel eruditis hominibus, sed breviorem, quamvis eatenus evolutum, quo pueris id tantum impertiatur doctrinae christianae, quod satis sit ad christianam eorum vitam ordinandam. Nos in altero catechismo illud huius catechismi schema proponendum censuimus, in quo quaestiones et responsiones iisdem afferuntur verbis atque in tertio catechismo pro adultis, ut, si puer pleniorem deinceps velit christianae doctrinae cognitionem habere, facilius possit eam acquirere nostrum tertium catechismum adhibendo. Ordinarius in huius locum aliud schema, quod magis aptum existimaverit, substituere poterit vel nostrum etiam ampliare aut minuere; catechista autem viva voce fusiores addet dogmatum explicationes vel narrationes ex historia sacra depromptas vel pias cohortatiunculas, quorum omnium exempla in tertio nostro catechismo repe-

« sensu, ut supra dictum est, iam antea primitus de altari Sancta libarunt. Pro utrisque dies aliquot instructionis et prae« parationis praemittantur ».

riet. Suum vero catechismum ut addiscant, contentione pueri nec brevi nec exigua enitantur oportet: quare *gradatim* hoc fiat necesse est, prouti ipsa Sacra Congregatio, *l. c.*, monet, ratione habita aetatis et capacitatis puerorum. Episcoporum erit hisce pueris in christiana doctrina erudiendis opportunas pro diversis puerorum classibus apparare instructiones; optandum est autem ut eae instructiones pro omnibus eiusdem nationis et idiomatis paroeciis eaedem sint.[1]

Demum nos in tertio catechismo conficiendo in hoc semper intendimus, ut solas Ecclesiae doctrinas is complecteretur, quae sunt vel ab ipsa Ecclesia definitae vel a Scholis catholicis receptae, vel conformes communi fidelium praxi, cui Ecclesia usque adhuc nullo modo contradixit; utque eas paucis quidem verbis complecteretur, sed eatenus tamen, ut cum esset ipsis parochis et catechistis adiumento, tum adultis vel eruditis

[1] Ad obtinendum ut pueri suum catechismum frequentent, aliquibus in locis habetur *solemnis baptismalium promissionum renovatio*. Pueri, scilicet, saltem per biennium, catechismi scholam frequentant; expleta catechistica instructione periculoque feliciter facto, praemittuntur dies aliquot instructionis et praeparationis, et tandem, praestituta die, post receptam sacram Communionem, baptismales promissiones magna cum solemnitate renovant coram parentibus aliisve qui parentum locum teneant, easdem promissiones ratas habentibus. Aliis in locis publica fieri solet solemnisque praemiorum distributio iis pueris qui saepius catechismi institutionibus adfuerint magisque in ipsis profecerint.

hominibus facultatem religionis catholicae satis cognoscendae praeberet, pleniore rerum explicatione theologis relicta. Item in studiorum cursu, qui apud nostrae iuventutis collegia peropportune haberi solet ad religionem cum altius addiscendam tum validius defendendam, noster catechismus, ni fallimur, tamquam norma esse potest, quod ad ordinem, methodum et proprias locutiones attinet.

De hoc autem maiori catechismo ea quae sequuntur perspecta habeantur eaque, fere omnia, etiam alteri catechismo pro pueris accommodentur.

Si ad errores, alicuius praesertim loci aut regionis proprios, confutandos, vel ad catholicam doctrinam magis magisque illustrandam, id expedire videatur, ut aliqua doctrinae capita accuratius evolvantur, aliorumve accessione compleantur, vel etiam excerptis ex utroque Testamento atque ex historia locis illustrentur, haec omnia fieri, sacrorum Antistitum permissu, licebit, dummodo ita fiant, ut res a nostro schemate distincta appareat.

Communis dumtaxat disciplina inibi traditur. De qua si quid legitima auctoritate in aliqua vel regione vel dioecesi fuerit immutatum, in ima pagina immutationes eiusmodi typis exscribantur, quas quidem catechista explicabit. Quae vero pro

aliquo tantum loco indulta sint, satis erit si parochi vel catechistae viva voce exponantur.

Si noster catechismus in Orientis Ecclesiis adhibeatur:

a) Quoties in catechismo de disciplina quaestio est, ex. gr., in tertio catechismo pro adultis, *Cap. V*, *De praeceptis Ecclesiae, q. 242 et seqq.*, in responsionibus disciplina exponitur in Occidente vigens; a qua si alicuius Ecclesiae in Oriente probata disciplina differat, curae erit locorum Ordinariis, ut quaestionibus et responsionibus huius catechismi substituantur quaestiones et responsiones, quae suae Ecclesiae disciplinae congruae sint.

b) Pariter in catechismo referuntur nonnullae ex usitatis in Occidente precationibus, quarum loco similes precationes, si habeantur, ponendae erunt, quae in Oriente usurpari solent.

c) Idem de Fidei Symbolo est dicendum. In nostro catechismo ponitur et explicatur Symbolum, ut aiunt, Apostolorum, dum pleraeque Ecclesiae Orientales et in catechismo et in sacris liturgiis Symbolo nicaeno-constantinopolitano utuntur, quo et nos utimur (addentes verbum *Filioque*) in Missae celebratione. Itaque in Oriente Ecclesiae possunt in catechismo suum Symbolum retinere, dummodo doctrinam de processione Spiritus Sancti a Patre et Filio rite profiteantur; et cum inter unum et alterum nec sit nec esse possit

ullum in re discrimen, explicationes ex nostro catechismo mutuari.

d) Denique, ut alia omittamus, quorumdam Sacramentorum materia et forma non iisdem verbis traditur apud latinam Ecclesiam, atque apud orientales, aut saltem apud omnes orientales Ecclesias. Noster catechismus in textu ponit materiam et formam in Ecclesia latina receptam; in calce indicat materiam et formam in Ecclesia orientali usitatam; Ordinarii vero orientales in textu ponent materiam et formam in sua quisque Ecclesia usurpatam, et in calce materiam et formam in Ecclesia latina traditam indicabunt.

Quoniam autem non eo tantum spectat institutio catechetica, ut illustrentur hominum mentes, sed etiam et in primis ut impellantur voluntates ad vitam et mores christianae doctrinae praeceptis conformandos, suo quidem officio deesset catechista, qui vel doctrinam ipsam pro discipulorum captu non explicaret, vel eos ad bene vivendum opportune non hortaretur. Quarum quidem explicationum hortationumque specimina identidem in ima pagina inveniet, sibi fusius evolvenda, si velit, quibus alia quoque non difficulter ipse adiunget. Notantur ibidem – praeter Conciliorum oecumenicorum, Romanorum Pontificum, Sanctorum Patrum, Sacrarum Congregationum Romanarum, Codicis Iuris canonici auctorita-

tes – divinarum Litterarum loci, ad doctrinam in textu traditam pertinentes, ideo ut Sacrâ Scripturâ, quae *utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia* (Paul., *2ª ad Tim., III, 16*), catechista uti assuescat, et cotidie in populo divini verbi cognitio venerratioque crescat.[1]

Denique volumus ut animadvertatur hunc catechismum a peculiari coetu Consultorum S. Congregationis Concilii, praeside ipso Cardinali Praefecto, fuisse recognitum; eundem a Doctoribus decurialibus Theologiae tradendae in catholicis Universitatibus, a pluribus purpuratis Patribus aliisque doctis viris examinatum; denique in ipso componendo plures egregios vel Consultores vel sacrae Theologiae in romanis Athenaeis Magistros valde utilem nobis operam navasse.[2] Quod

[1] Testimonia Conciliorum oecumenicorum, Romanorum Pontificum, Sanctorum Patrum et Sacrarum Congr. Romanarum, quae in catechismo afferuntur, seorsum collecta reperies in proprio huius libri additamento. Haec autem testimonia, una cum S. Scripturae locis qui frequenter in calce catechismi indicantur, certissimo sunt argumento doctrinam in catechismo propositam nequaquam novam esse aut recenter inventam, verum in sacris Litteris atque in perpetuo Ecclesiae magisterio contineri.

[2] Urbis Athenaea, quorum Doctores decuriales perhumaniter nos adiuvarunt, haec sunt: Universitas Gregoriana S. I., Collegium Angelicum O. P., Seminarium Romanum maius, Pontificium Institutum Orientalium studiorum et Collegium Urbanianum christiano nomini pro…

si nihilominus in ipsum ex nostra exiguitate quid irrepserit doctrinae vel menti Sedis Apostolicae contrarium aut utcumque parum congruens, illud quidem retractatum iam nunc volumus atque expunctum.

PETRUS Card. GASPARRI.